

Изгубљене године

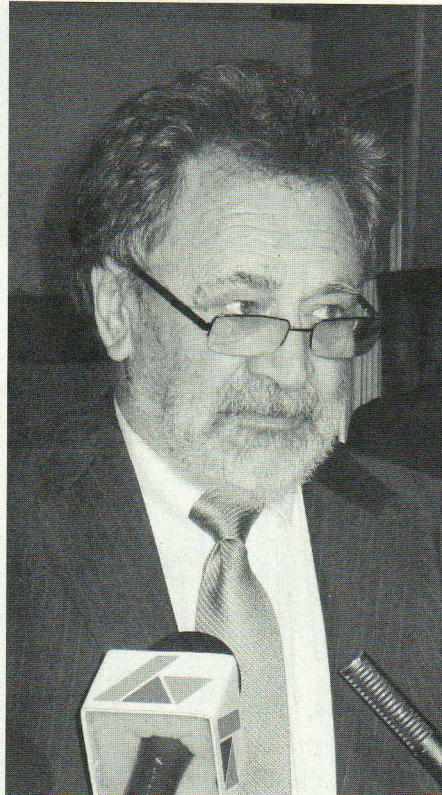
- Чак и оно што је основно, систематско прикупљање података и мониторинг, и даље не постоји иа нема ни елементарна да се оцени садашње стање акумулације. Након усвојављене дијагнозе и преписаних лекова у децембру 2015. године ништа значајно није урађено на акумулацији и њеном опоравку - каже за „Вести“ професор Марјановић.

Старост акумулације и неодговарајући однос према изворишту означени су главним кривцима због којих су настали проблеми водоснабдевања са Врутака. Рекли сте пре три године да језеро - старац не може постати младић, али да му можемо омогућити лепу старост, односно да обавља функцију акумулације. Да ли вам се чини да од те „лепе старости“ за сада нема ништа, већ напротив...

Три године је прошло, а наше постојеће и даље нема. Колико је мени познато од онога што је требало урадити за саму акумулацију мало тога или скоро ништа није урађено. На нашу срећу природа је доста толерантна па наше грешке делимично и опрашта и даје нам нову шансу, јер акумулација „Врутци“ колико ја могу да проценим на бази опсервација, а не на бази дијагностичких прегледа и редовне контроле, није у горем стању но што је то била у децембру 2015. године. У крајем случају само од нас зависи да ли ће акумулација имати „лепу старост“ или не. Ја сам оптимиста, јер мислим да наш немарни однос према акумулацији не може да траје у неоглед.

Годину и по дана трајали су истражни радови и дефинисане мере заштите Врутака. Подсетите нас на њих и која од мера је означена приоритетном?

С обзиром да је фокус у претходном периоду био на реконструкцији постројења, што је оправдано, те да је прва фаза реконструкције успешно реализована, о приоритетима и акумулацији не бих овом приликом. Дајте да дамо времена одговорним да крену у санацију акумулације у складу са препорукама из студије. Задње три године су делом изгубљено време по том питању и крајње је време да се изгубљено надокнади. Још једном напомињем да је у Студији дефинисан читав сет мера које треба предузети, али да у одсуству „контролних прегле-

да“ треба још једном проверити има ли потребе за додатним мерама у светлу садашњег стања акумулације. Као што рекох ја сам оптимиста мада у одсуству предложених мера тај оптимизам није неограниченог трајања.

Шта је од свега наведеног урађено и да ли је предложено било орочено?

Нажалост, на ово питање не могу да вам дам прецизан одговор. Оно што знам је да на акумулацији „Врутци“ од 2015. године нема мониторинга. Није ми познато да ли се, и на који начин, предузимају мере које су предложене у нашим извештајима из тог периода. Што се рокова тиче, рокови су одавно прошли, чак ни мере које су предвиђене пројектном документацијом за изградњу бране нису све спроведене па је о роковима илузорно причати. Оно што је евидентно јесте да су сви рокови за промену нашег односа према акумулацији „Врутци“, а и свим другим акумула-

цијама и природним ресурсима које поседујемо одавно прошли.

Говорили смо о мерама, али јавност интересује који је модел оздрављења – ослобађања од цијанобактерија у случају Врутци предложио „Јарослав Черни“? Постоји ли уопште модел лечења акумулације, да ли је то измуљивањем језера, враћањем Ђетиње у првобитно корито, биолошки начин или неки други вид?

Ми смо у нашим извештајим инсистирали да проблем у функцији водоснабдевања пре свега треба решавати на постројењу за прераду воде за пиће те да ће предложено решење по том питању задовољити све стандарде. У том делу се ради у складу са нашим препорукама и прва фаза реконструкције постројења је завршена и креће се у реализацију друге фазе. Ово је једини рационални и ефикасан приступ. „Лечење“ акумулације има за циљ да унапреди ресурс

ФАБРИКА ВОДЕ

- Сасвим сигурно је да ће завршетком друге фазе реконструкције постројења водоснабдевање базирано на акумулацији „Врутци“ задовољити све захтеване стандарде и норме те да ће Ужице дуго година у будућности имати здравствено исправну воду за пиће. Ако неко у то уопште сумња довољно је да постоји акумулацију „Ђелије“ где је квалитет вода у самој акумулацији вишеструко бољи од квалитета вода у акумулацији „Врутци“ и где се водоснабдевање успешно и по потреби одвија захваљујући раду тамошње постројења.

и да рад постројења олакша и економски побољша (бољи улазни квалитет вода = ефикаснији и јефтинији третман на постројењу). Такође смо у извештају потенцирали да је проблем са цијанобактеријама у акумулацији „Врутци“ такве природе да у већем делу године омогућава њено несметано коришћење за потребе водоснабдевања те да се проблеми са цветњем цијанобактерија могу јавити у краћим временским периодима уз одговарајуће прилике које су повољне за ту врсту појаве (дуге топле јесени на пример) те да се и у тим условима проблем коришћења акумулације за водоснабдевање решава на Постројењу, а не у акумулацији. Цео „модел“ лечења се своди на смањење потенцијала за цветање цијанобактерија и нашу могућност да појаву истих благовремено детектујемо и предузмемо адекватне мере на постројењу. Измуљивање акумулације, мислимо да у овом тренутку није оправдано, а да ли ће то бити потребно у будућности остаје да се види у наредних двадесет година. Од осталих мера које помињете не би издвојили ни једну посебно с обзиром да пре предузимања мера у самој акумулацији треба спровести оне мере које су предложене за слив акумулације и притоке.

Појединци постављају питање у каквој је функцији мониторинг језера уколико слив није заштићен, а у језеро се скупаљају и даље материје које које погодују развоју алги, односно цијанобактерија? Шта показују анализе Института у погледу присуства алги, колико је оно данас веће у односу на раније године?

Појединци који постављају питања која помињете не знају шта причају. Мониторинг је дијагностичка техника за детекцију проблема, лоцирање истог у простору и времену и раздвајање појединих узрочника у циљу дефинисања дозе лека и места апликације истог, као и техника праћења ефикасности предузетих мера односно ефикасности „лечења“. Напомињемо да појава цијанобактерија није непосредно и искључиво везана за ниво заштите на сливу. Цијанобактерије се могу, а и појављују се, и у акумулацијама чији су сливови апсолутно заштићени. Из тих разлога се и инсистира на адекватној и одговарајућој технологији на Постројењу за третман воде за пиће. Други део вашег питања остаје без одговора, јер Институт „Јарослав Черни“ од децембра 2015. године не

ИЗОСТАНАК МОНИТОРИНГА И ИГЛА У ПЛАСТУ СЕНА

- Ми смо у свом извештају јасно назначили са којом фреквенцијом и у којим условима треба радити анализу цијанотоксина. Те препоруке се не примењују, јер су оне везане за коришћење воде за водоснабдевање, а акумулација „Врутци“ се за те сврхе сада не користи, па су те анализе изостале. Услови који одређују да ли треба радити анализу на појаву цијанотоксина се дефинишу мониторингом, који је ипак изостао, а без тога радити цијанотоксине је исто што и тражити иглу у пласти сена.

ради на акумулацији „Врутци“. Колико је нама познато мониторинг не спроводи ни Агенција за животну средину, а ни друге надлежне и компетентне организације.

Постоје ли анализе цијанотоксина језерске воде Врутака, знамо да је један рађена у Немачкој али не знамо резултат и да ли су ови отрови уведени у домаће законодавство?

Ни на ово питање немам одговор. Оно што могу да кажем је да један узорак не значи ништа чак и да су у њему детектовани цијанотоксини. У ситуацији када дође до цветња цијанобактерија анализу на цијанотоксине треба радити на далеко већем броју узорака и са одговарајућом динамиком. Ми смо у свом извештају јасно назначили са којом фреквенцијом и у којим условима треба радити анализу цијанотоксина. Те препоруке се не примењују, јер су оне везане за коришћење воде за водоснабдевање, а акумулација „Врутци“ се за те сврхе сада не користи, па су те анализе изостале. Услови који одређују да ли треба радити анализу на појаву цијанотоксина се детектују мониторингом, који је такође изостао, а без тога радити цијанотоксине је исто што и тражити иглу у пласти сена.

Завршетком друге фазе Фабрике воде на Церовића брду у којој је предвиђена прерада воде ак-

тивним угљем доносиоци одлука истичу да се Ужице враћа на систем који ће граду омогућити безбедно снабдевање здравом пијаћом водом. Имате ли какве резерве у погледу прераде воде уколико се и даље погоршава квалитет воде у акумулацији?

Наш став по овом питању је врло јасан. Акумулација „Врутци“ је ресурс за водоснабдевање од великог значаја и једна од бољих акумулација ове врсте у Србији. У том контексту су и предложена решења. Сасвим сигурно је да ће завршетком друге фазе реконструкције постројења водоснабдевање базирано на акумулацији „Врутци“ задовољити све захтеване стандарде и норме те да ће Ужице дуги низ година у будућности имати здравствено исправну воду за пиће. Ако неко у то уопште сумња довољно је да посети акумулацију „Ђелије“ где је квалитет вода у самој акумулацији вишеструко гори од квалитета вода у акумулацији „Врутци“ и где се водоснабдевање успешно и по прописима одвија захваљујући раду тамошњег постројења.

Да ли градња савремене фабрике воде у Ужицу може на неки начин бити узалудна инвестиција уколико изостане лечење језера, а квалитет сирове воде буде све лошији и лошији?

Апсолутно не. У одсуству „лечења“ трошкови третмана на постројењу могу бити значајно увећани па самим тим и цена воде. Другим речима „лечење“ је у функцији економски ефикасног и рационалног водоснабдевања Ужица пре свега.

Верујете ли искрено да је могуће оздравити Врутке или ћемо поново после озонизације, активног угља морати да уводимо још неку технологију за прераду воде. Да ли се наше језеро упркос свему претвара у мочвару? Да ли је за Ужице решење у заштити и каптирању подземних изворишта за која не постоји студија и коју би требало урадити?

Мој одговор на први део питања је јасан из мојих ранијих одговора. Искрено, мислим да акумулација „Врутци“ јесте квалитетан и значајан ресурс регионалног значаја и да има потенцијал да постане основа регионалног система водоснабдевања и за друга насеља, а не само Ужице и Севојно.

Жанка Ерић